

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015**

Кафедра адміністративного, фінансового та інформаційного права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

(пост. п. 6 від «7» 02 2020 р.)

Ректор А.А. Мазаракі

**МЕТОДОЛОГІЯ
НАУКОВО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
METHODOLOGY OF SCIENTIFIC LEGAL
STUDIES**

ПРОГРАМА / COURSE SUMMARY

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автор: Запотоцька О.В., доктор юридичних наук

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права 10.02.2020 р., протокол № 8.

Рецензенти: В.О. Тімашов, доктор юридичних наук, доц.
В.Р. Щавінський, доктор юридичних наук, заступник голови Київського окружного адміністративного суду

**МЕТОДОЛОГІЯ
НАУКОВО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
METHODOLOGY OF SCIENTIFIC LEGAL
STUDIES**

ПРОГРАМА / COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «Методологія науково-правових досліджень» призначена для підготовки здобувачів галузей знань 08 «Право», 29 «Міжнародні відносини», спеціальностей 081 «Право», 293 «Міжнародне право».

Програму підготовлено відповідно до Стандартів вищої освіти КНТЕУ із зазначених спеціальностей та відповідних освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Методологія науково-правових досліджень» є надання фундаментальних теоретичних знань і набуття практичних навичок, ознайомлення здобувачів із загальними напрямками, закономірностями, принципами і методами наукового пізнання, теоретико-методологічними основами наукового дослідження в галузі правничих наук основними методами та засобами наукового дослідження державно-правових явищ і процесів, вимогами до оприлюднення, оформлення та апробації результатів наукового дослідження, а також набуття вмінь і навичок науково-дослідної роботи, які мають реалізуватися ними при підготовці наукових робіт.

Завданням вивчення дисципліни «Методологія науково-правових досліджень» є сформування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес, ознайомлення із нормами міжнародного та національного законодавства, визначення об'єктів та суб'єктів правовідносин та дослідження юридичної відповідальності за правопорушення в даній сфері.

Предметом вивчення дисципліни є науково-юридичне пізнання – його соціальна цінність, організація, принципи, закономірності, методологія і методика.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

знання

- законодавства, що регулює відносини, що склалися в науково-дослідній сфері;
- структуру і логіку наукового дослідження, його основні етапи;
- загальну методологію наукового пізнання;
- методи пошуку і обробки наукової інформації
- формулювати актуальність, новизну, теоретичну і практичну значущість дослідження;
- визначати достовірність та об'єктивність одержаних результатів;
- здійснювати самостійний пошук наукової інформації;

- здійснювати добір фактичного матеріалу;
- оформлювати наукові результати згідно вимог Міністерства освіти і науки України;
- презентувати результати наукового дослідження.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Методологія науково-правових досліджень», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідними освітньо-науковими програмами:

081 Право

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК 5	Здатність застосовувати у науковій діяльності універсальні навички дослідника, сучасні інформаційно-комунікаційні технології з метою усної та письмової презентації результатів наукового дослідження та впровадження останніх у практичну діяльність та організацію і проведення навчальних занять.	1, 2, 7
ЗК6	Здатність визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обгрунтовані рішення.	2-7
ЗК7	Здатність до письмової та усної комунікації рідною мовою, знання основ ділового спілкування, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку та міжособистісної взаємодії.	6, 7
ЗК9	Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії держави і права, філософії, економіки та інших суспільно-гуманітарних наук.	1, 2, 3
ЗК10	Спроможність забезпечити комерціалізацію наукових розробок, управління науковими проектами та/або складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрацію прав інтелектуальної власності.	7
ЗК11	Здатність до удосконалення педагогічної майстерності, педагогічної техніки, професійних вмінь майбутніх вчених, викладачів вищої школи.	6,7
ЗК 12	Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також повного розуміння іншомовних наукових текстів зі спеціальності «Право».	6,7
<i>Фахові компетентності освітньою програмою</i>		

ФК 3	Формування всебічного уявлення про історію розвитку та сучасний стан наукових знань у сфері права, спроможність аналізувати, оцінювати та порівнювати різноманітні теорії, концепції та підходи з предметної сфери наукового дослідження, робити відповідні висновки, надавати пропозиції та рекомендації	1, 3
ФК 5	Здатність досягати наукових результатів, що переосмислюють наявні та створюють нові цілісні знання відповідно до актуальних проблем права з використанням новітніх методів наукового дослідження, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.	1, 5, 7
ФК 8	Поглиблене вивчення методів наукового пошуку та теоретичних основ у сфері права.	4
ФК10	Здатність адаптувати іноземний досвід у застосуванні норм права до потреб національної правової системи в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів.	1, 7
ФК 11	Володіння юридичною, науковою термінологією та юридичною технікою, здатність правильно відтворювати результати професійної діяльності в юридичній та іншій документації.	2, 5
ФК 12	Здатність застосовувати юридичні знання та впроваджувати результати наукових досліджень в нормотворчій, правозастосовній, викладацькій та інших видах професійної діяльності.	4-7
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПРН 1	Уміння навчатися та застосовувати набуті знання та навички для проведення наукового дослідження та впровадження його результатів на практиці.	1, 3, 5-7
ПРН 4	Уміння абстрактно мислити, аналізувати та синтезувати правову інформацію в складних і непередбачуваних умовах.	3-6
ПРН 5	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, організувати, планувати, реалізовувати та презентувати наукове дослідження фундаментального та/або прикладного спрямування з проблем у сфері права.	2-7
ПРН 6	Здатність виявляти проблеми, визначати наукові завдання у сфері права і обирати методи для їх розв'язання.	3
ПРН 7	Уміння проводити наукові дослідження, визначати нові підходи, напрями, шляхи вирішення складних правових завдань.	3-6
ПРН 8	Опанування найважливіших фактів, концепцій, принципів і теорій права; вміння застосовувати ці знання для розв'язання практичних завдань.	1-3
ПРН 9	Здатність спілкуватися з різними цільовими аудиторіями, використовуючи відповідну лексику, методи, техніки та прийоми.	6
ПРН 10	Опанування підходів до моделювання складних правових процесів, прогнозування їх розвитку в умовах динамічних соціо-економічних перетворень.	1-3
ПРН 11	Здатність до розробки конкретних пропозицій щодо удосконалення правового механізму у сфері суспільних відносин, з досліджуваного наукового напрямку.	6, 7

ПРН 12	Уміння обґрунтовано і доступно презентувати результати власних наукових досліджень як вимогливій професійній аудиторії, так і широким колам споживачів наукового продукту, безпосереднім суб'єктам правових відносин.	7
ПРН 13	Здатність до письмового й усного представлення наукового та практичного матеріалу та аргументування його результатів.	7
ПРН 15	Здатність розробляти та доступно викладати освітні дисципліни для здобувачів правової освіти, застосовувати новітні освітні методики, психологічні прийоми.	6, 7

293 Міжнародне право

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК 3	Здатність до філософського осмислення та обробки наукової інформації, її систематизації, узагальнення та формулювання відповідних висновків.	3, 4
ЗК 4	Здатність до ефективної усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою.	5, 7
ЗК 5	Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності.	6
ЗК6	Здатність до організації та проведення навчальних занять.	1-3
ЗК7	Здатність до управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень.	2, 3, 8
ЗК9	Здатність до критичного аналізу фактів та синтезу нових наукових ідей на основі логічних аргументів.	4
<i>Фахові компетентності освітньою програмою</i>		
ФК 2	Знання принципів сучасного міжнародного права та їх забезпечення на універсальному, регіональному та субрегіональному рівнях, здатність до формування системи знань щодо їх стану, особливостей, тенденцій і перспектив розвитку.	2-5
ФК 3	Здатність до застосування наукових знань і методик з метою удосконалення правового механізму реалізації норм міжнародного права на універсальному, регіональному та субрегіональному рівнях.	1, 3
ФК 5	Здатність досягати наукових результатів, що переосмислюють наявні та створюють нові цілісні знання відповідно до актуальних проблем розвитку міжнародного права з використанням новітніх методів наукового дослідження.	4
ФК 6	Вміння застосовувати методологію юридичного аналізу, а також мультидисциплінарний аналіз міжнародно-правових проблем.	3
ФК 12	Здатність до застосування комплексного системного підходу при проведенні аналізу, оцінюванні та	4

	формулюванні обґрунтованих висновків, пропозицій щодо розробки та реалізації зовнішньої політики держави з використанням сучасних методів.	
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПРН 1	Уміння навчатися та застосовувати набуті знання та навички для проведення наукового дослідження та впровадження його результатів на практиці.	1-4
ПРН 2	Вміння працювати з відкритими джерелами інформації.	6
ПРН 3	Вміння застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для наукового пошуку.	6
ПРН 4	Вміння абстрактно мислити, аналізувати та синтезувати юридичну інформацію в складних і непередбачуваних умовах.	1-4
ПРН 5	Володіння підходами та інструментарієм дослідження міжнародного права на універсальному, регіональному та субрегіональному рівні.	4
ПРН 6	Здатність виявляти проблеми, визначати наукові завдання у сфері розвитку міжнародного права та обирати методи для їх розв'язання.	4-5
ПРН 7	Уміння проводити наукові дослідження, визначати нові підходи, напрями, шляхи вирішення складних міжнародно-правових завдань.	3
ПРН 8	Опанування методик юридичного та більш широкого наукового аналізу для вирішення як фундаментальних, так і прикладних проблем сучасного міжнародного права.	4
ПРН 10	Опанування підходів до моделювання складних міжнародно-правових процесів, прогнозування їх розвитку в умовах динамічних світових перетворень.	3, 4
ПРН 11	Здатність до розробки конкретних пропозицій до удосконалення правового механізму реалізації норм міжнародного права на універсальному, регіональному та субрегіональному рівні.	3
ПРН 12	Уміння обґрунтовано і доступно презентувати результати власних наукових досліджень як вимогливій професійній аудиторії, так і широким колам споживачів наукового продукту, які цікавляться міжнародними відносинами.	5
ПРН 13	Навички комерціалізації результатів наукових досліджень.	3
ПРН 15	Здатність розробляти та доступно викладати освітні курси для здобувачів юридичної освіти та інших спеціальностей, застосовувати новітні освітні методики, психологічні прийоми.	1, 4, 5, 7

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів. Аспірантура і докторантура

Система підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів. Національна рамка кваліфікацій – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів освіти.

Міністерство освіти і науки України. Департамент атестації кадрів вищої кваліфікації та ліцензування МОН України. Атестаційна колегія МОН України: функції та завдання. Засідання експертних рад МОН України.

Загальні положення щодо підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів та їх атестації. Дисертаційні роботи та їх види. Загальна методика виконання дисертаційного дослідження. Вибір і затвердження теми дисертації.

Сутність кваліфікаційної наукової роботи на здобуття ступеня вищої освіти «доктор філософії» та вимоги до її наукового рівня. Поняття кваліфікаційної наукової роботи на здобуття ступеня вищої освіти «доктор філософії». Пошук, накопичення та обробка наукової інформації з теми дисертаційного дослідження. Написання огляду літератури до дисертації.

Система найважливіших критеріальних оцінок наукового рівня підготовленої дисертаційної роботи. Основні вимоги до процесу підготовки і представлення наукової роботи на здобуття ступеня вищої освіти «доктор філософії»: об'єкт, предмет, мету, завдання, план (зміст) наукового дослідження.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-33.

Основний: 34, 35, 36-38.

Додатковий: 41,45.

Інтернет-джерела: 57-65.

Тема 2. Організація наукової діяльності в Україні

Загальні поняття про наукову діяльність. Суб'єкти наукової і науково-технічної діяльності. Наукова діяльність, її види та форми: науково-дослідницька діяльність, науково-організаційна діяльність; науково-інформаційна діяльність; науково-педагогічна діяльність; науково-допоміжна діяльність. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Нормативно-правова база державного регулювання у сфері науки: аналіз законів і підзаконних актів. Суб'єкти державного регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності: загальна характеристика, класифікація, особливості. Основні напрями державного регулювання у сфері науки: визначення пріоритетних напрямів наукових досліджень, державне фінансування наукових досліджень, сприяння інноваційній діяльності, соціальний і правовий захист науковців.

Організаційні засади наукової діяльності в Україні. Поняття про науковий напрям і наукову школу. Склад та підготовка наукових кадрів в Україні. Наукові ступені та вчені звання в Україні: сутність, значення, порядок присудження.

Національна академія наук України: статус, функції та завдання. Наукові премії та нагороди.

Статус науковця. Етичні засади наукової діяльності та дотримання доброчесності науковцями. Плагіат та способи перевірки оригінальності та унікальності текстів. Авторське право та авторське свідоцтво.

Національне агенство із забезпечення якості вищої освіти. Кодекс академічної доброчесності. Університетська система забезпечення академічної доброчесності. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності та її порушення.

Охорона результатів наукових досліджень за чинним законодавством України. Адміністративний (позасудовий) захист результатів наукових досліджень. Судовий захист результатів наукових досліджень. Правовий статус та діяльність всеукраїнських та міжнародних організацій щодо захисту результатів наукових досліджень.

Організація наукових досліджень у вищому навчальному закладі. Університет як суб'єкт наукової діяльності. Правові засади функціонування наукової діяльності (участь у державних наукових розробках, гранти, комерціалізація наукових досліджень).

Міжнародне співробітництво в науково-дослідній сфері. Чинні міжнародні програми, які діють в Україні. Організація наукових грантів та проектів обміну науковим досвідом між українськими та зарубіжними вченими. Стажування за кордоном. Партнерські відносини споріднених університетів Європи й України.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-33.

Основний: 34-39.

Додатковий: 45, 51, 55, 56.

Інтернет-джерела: 57-65.

Тема 3. Наукове дослідження як процес розв'язання наукової проблеми

Сутність наукового дослідження: види, характеристики, рівні. Класифікація наукових досліджень. Вимоги до наукового дослідження. Форми наукових досліджень: фундаментальні та прикладні. Науковий та науково-прикладний результат.

Процес наукового дослідження, його характеристики та етапи проведення.

Наукова ідея. Гіпотеза. Закон. Теорія. Наукова концепція. Принципи. Принцип "Здорового глузду". *Етапи наукового дослідження (за А. А. Киверялгом)*

Тема наукового дослідження: критерії вибору, порядок конкретизації. Важливою вимогою до вибору теми дослідження є її перспективність або стабільність: дослідник має усвідомлювати тенденції розвитку явищ і процесів, які він збирається досліджувати.

Науковий напрямок. Наукове питання. Обговорення теми наукового дослідження науковим колективом з залученням опонентів.

Поняття наукової проблеми. Види наукових проблем. Постановка і

уточнення наукової проблеми. Проблемна ситуація. Наукова проблема і наукова теорія. Наукова проблема в правознавстві. Орієнтація наукових досліджень на найбільш актуальні проблеми в праві (права людини і громадянина та їх захист, верховенство права, дотримання принципу справедливості та рівності тощо).

Поняття наукової гіпотези. Види наукових гіпотез. Етапи розробки наукової гіпотези. Постановка і формулювання наукової гіпотези. Способи підтвердження наукової гіпотези. Наукове обґрунтування та наукові пояснення. Наукова гіпотеза і наукова теорія.

Об'єкт дослідження; вибір питання або проблеми на яке спрямована пізнавальна діяльність дослідника.

Предмет дослідження – досліджувані з певною метою якості та властивості, що характерні для об'єкта пізнання і становлять пізнавальний інтерес для дослідника.

Новизна дослідження – характеристика дослідження, яка визначається спроможністю його результатів забезпечити встановлення нових закономірностей і окреслити шляхи їх застосування для задоволення конкретних наукових і практичних потреб людини або суспільства. *Форми оформлення новизни: знайшло продовження, вперше розроблено, сформовано, досліджено, аргументовано.*

Мета наукового дослідження – передбачуваний результат дослідження, який досягається шляхом всебічного, об'єктивного і ґрунтовного вивчення явищ, процесів, їх характеристик, зв'язків на підставі розроблених у науці принципів і методів пізнання.

Методика наукового дослідження – сукупність технічних прийомів (правил), пов'язаних з певним способом наукового дослідження, послідовність їх застосування та взаємозв'язок між ними.

Оцінка результатів наукового дослідження: актуальність і новизна, наукова доказовість та можливість впровадження у практику.

Комерціалізація результатів наукових досліджень.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-33.

Основний: 34-39.

Додатковий: 45, 47-49.

Інтернет-джерела: 57-65.

Тема 4. Методи та методології науково-правових досліджень

Методологія науки як основа наукового дослідження, її поняття та структура. Функції методології науки. Поняття наукового підходу та наукового методу. Метод, методика і техніка дослідження. Методологічні принципи. Фундаментальна, загальнонаукова та конкретнонаукова методологія.

Поняття і структура методології юридичної науки. Загальна характеристика методологічних підходів юриспруденції. Класифікація методів юридичної науки. Наукові методи та методи практичної юридичної діяльності.

Предметна та цільова обумовленість методів юридичної науки.

Розмежування і взаємодія методології правознавства та методології права: проблематика та погляди науковців різних наукових шкіл на дану проблему. Проблема належності, допустимості, істинності, доцільності при виборі методу дослідження.

Філософсько-світоглядні методи в науково-юридичних дослідженнях (матеріалістичний та ідеалістичний; діалектичний та метафізичний; визнання чи заперечення об'єктивних соціальних, у тому числі державно-правових, закономірностей та можливості їх пізнання й ін.).

Загальнонаукові методи пізнання державно-правових явищ. Методи теоретичних та емпіричних досліджень. Формально-логічні процедури (аналіз, синтез, індукція, дедукція та ін.). Системний метод. Структурний метод. Функціональний метод. Порівняльний метод. Синергетичний підхід. Порівняльно-правовий метод та компаративістика.

Порівняльно-правовий метод є основним методом у системі методології порівняльно-правових досліджень. Порівняльно-правове дослідження може проводитися за принципом одночасності, тобто синхронно, або за принципом часової послідовності, тобто діахронно у формі зіставлення, або у формі протиставлення. Види порівнянь: функціональне, нормативне, проблемне порівняння, – текстуальне концептуальне бінарне порівняння.

Наукові підходи і методи пізнання державно-правових явищ, що застосовуються суміжними науками або групами наук. Історичний метод. Психологічний метод. Метод конкретно-соціологічного дослідження. Інституціональний метод. Математичні та статистичні методи. Кібернетичний та інші методи технічних наук, що використовуються в юриспруденції. Поняття та загальна характеристика спеціальних методів науково-юридичного пізнання. Формально-юридичний метод.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-33.

Основний: 34-39.

Додатковий: 41, 42, 45, 52, 54.

Інтернет-джерела: 57-65.

Тема 5. Науковий стиль мовлення та вимоги до оформлення наукової роботи

Характерні особливості наукової мови. Функціонально-лексичні та логічні засоби зв'язку. Стилїстика наукового тексту, дотримання стилістичних та інших мовних норм при підготовці наукових документів. Виразність і читабельність наукового тексту. Поняття стилістичної помилки, термінологічні зловживання. Класифікація стилістичних помилок. Рекомендації щодо запобігання (уникнення) неправильного вживання слів або синтаксичних зворотів у наукових документах. Дотримання комунікативних якостей мовлення в наукових текстах. Класифікація комунікативних якостей наукового мовлення.

Поняття наукової термінології. Види юридичних термінів. Правильність застосування наукової термінології. Переклади іншомовних юридичних термінів та їх застосування.

Виклад змісту та структура дисертації. Структура дисертації. Вступ до дисертації. Суть і способи оформлення положень наукової новизни, зв'язку з нпрактичного застосування та апробації результатів дослідження. Основна частина дисертації. Висновки до дисертації. Список використаної літератури і джерел. Додатки до дисертації. Оформлення дисертаційної роботи. Автореферат дисертації та методика його написання й оформлення. Попередня експертиза (передзахист) дисертації. Подання дисертації до спеціалізованої вченої ради. Прилюдний захист дисертації. Оформлення документів для подання атестаційної справи.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-33.

Основний: 34-39.

Додатковий: 44, 46, 49, 52, 54.

Інтернет-джерела: 57-65.

Тема 6. Інформаційне забезпечення науково-юридичних досліджень

Поняття та види інформаційного забезпечення наукових досліджень. Роль і функції наукової інформації.

Система джерел наукової інформації: бібліотечні фонди, архівні фонди. Друковані джерела: книги, журнали, збірки матеріалів тощо. Електронні ресурси, пошукові системи мережі Інтернет. Наукометричні бази (Scopus, Web of Science, Index Copernicus) даних та робота з ними. Індекс цитування. Індекс Гірша (h-індекс). Імпакт-фактор.

Специфіка джерел юридичних досліджень. Нормативно-правові документи. Матеріали юридичної практики (національна та міжнародна судова практика). Правова статистика.

Організація роботи з науково-теоретичними та емпіричними джерелами (судова практика національна та міжнародна), анкетування, опитування, робота з архівами нормативно-правових актів.

Пошук і відбір джерельної бази дослідження. Бібліографічний пошук у каталогах і картотеках. Робота з періодичними виданнями. Складання власної картотеки наукових джерел.

Робота з друкованими джерелами. Вивчення змісту і структури джерела, визначення і відбір інформації. Форми та види фіксації інформації: конспект, тези, план, цитати, термінологічний словник. Облік та систематизація відібраного матеріалу.

Основні правила посилання і цитування. Оформлення списку використаних джерел і літератури (вимоги ДСТУ).

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-33.

Основний: 34-39.

Додатковий: 41, 43, 45, 47, 48, 50.

Інтернет-джерела: 57-65.

Тема 7. Дискусія як форма апробації наукового дослідження

Дискусія як форма апробації наукового дослідження. Порядок ведення наукової дискусії. Наукові семінари, конференції, конгреси.

Спеціалізована комунікація через Інтернет. Віртуальні платформи, інтернет-конференції.

Форми наукових праць з юридичних наук: тези доповідей, наукові статті, монографії, дисертації. Система фахової періодики для публікації результатів дослідження. Правильність застосування наукової термінології.

Впровадження результатів роботи в науково-навчальну, практичну та правозастосовну діяльність.

Подання пропозицій щодо вдосконалення законодавства до профільних комітетів Верховної Ради України, подання пропозицій до органів виконавчої влади.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-33.

Основний: 34-39.

Додатковий: 41, 45, 48, 50.

Інтернет-джерела: 57-65

Тема 8. Участь в наукових проєктах, грантах, програмах академічної мобільності

Фінансування наукової діяльності в Україні та за кордоном. Участь в проєктах науково-дослідної роботи (НДР) за рахунок державного бюджету України. Основні критерії відбору та вимоги до учасників конкурсу проєктів НДР МОН України. Спільні міжнародні наукові проєкти. Гранти – як механізм цільового фінансування конкретного напрямку наукових досліджень. Грантодавці та фонди підтримки наукових досліджень. Академічна мобільність. Програми академічної мобільності: програма ERASMUS+, програма Mitacs Globalink Research Internship, програма Німецької служби академічних обмінів DAAD, програма Fulbright Research and Development та ін. Участь в конкурсах, щодо фінансування академічної мобільності.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-11.

Основний: 34.

Інтернет-джерела: 58-60

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>
4. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
5. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10.02.1995 № 51/95-ВР. (в редакції від 05.12. 2012 р.) зі змінами і доповненнями. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>
6. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11.07.2001 № 2623-III. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>
7. Про наукові парки: Закон України від 25.06.2009 № 1563-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1563-17>
8. Про Премію Верховної Ради України молодим ученим: Постанова ВР України від 29.10.2019 № 241-IX. (Відомості Верховної Ради. 2019, № 8, ст.45.
9. Про іменні стипендії Верховної Ради України для молодих учених - докторів наук: Постанова ВР України від 29.10.2019 № 241-IX. Відомості Верховної Ради. 2019, № 8, ст.46.
10. Про Положення про щорічні гранти Президента України докторам наук для здійснення наукових досліджень. Указ Президента України від 17.06.2009 № 446/2009. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2009>
11. Про гранти Президента України для обдарованої молоді. Указ Президента України від 02.08.2000 № 945/2000. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/945/2000>
12. Про затвердження Положення про атестацію наукових працівників. Постанова КМ України від 13.08.1999 № 1475 (в редакції від 21.08.2014 р.) зі змінами і доповненнями – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1475-99-%D0%BF?test=XNLMf5x.qwJg.RYwZiDPXfpCHI45ks80msh8Ie6>
13. Питання навчання студентів та аспірантів, стажування наукових і науково-педагогічних працівників. Постанова КМ України від 13.04.2011 № 411 (в редакції від 21.08.2013) – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/411-2011-%D0%BF>
14. Про затвердження Положення про державну атестацію науково-дослідних (науково-технічних) установ. Постанова КМ України від 07.04.1998 № 469. (в редакції від 09.10.2015 р.) – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/469-98-%D0%BF>
15. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових

установах) Постанова КМ України від 23 березня 2016 р. № 261. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248945529>

16. Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам. Наказ МОН України від 14.01.2016 р. №13 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 183/28313) Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16>

17. Деякі питання присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань. Наказ МОНмолодьспорт України від 14.09.2011 № 1059. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1169-11>

18. Деякі питання експертних рад з питань проведення експертизи дисертаційних робіт Міністерства освіти і [...]. Наказ МОН України від 14.09.2011 № 1058. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1167-11>

19. Про затвердження Переліку наукових спеціальностей. Наказ МОНмолодьспорт України від 14.09.2011 № 1057. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11>

20. Про проведення конкурсного відбору проектів наукових досліджень і розробок. Наказ МОН України від № 916 від 08.08.2014. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ru/about-ministry/normative/2709->

21. Деякі питання навчання студентів та стажування аспірантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном. Наказ МОН України від 16 травня 2011 року, № 447. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/18464/

22. Про затвердження Примірного Положення про науково-навчальний центр університету (академії). Наказ МОН України №978 від 27.10.2008. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/science/development/978.doc>

23. Стосовно вибору пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень вищих навчальних закладів Міністерства освіти і науки Лист МОН України №1/9-617 від 10.09.2010. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/files/normative/newstmp/2010/13_09/19917.doc

24. Про опублікуванні результатів дисертацій у періодичних виданнях Лист МОН України №1/9-586 від 04.12.2015. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4688->

25. Про атестаційні справи здобувачів вчених звань. Лист МОН України № 1/9-621 від 24.12.2015 р. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/>

26. Етичний кодекс ученого України. – Режим доступу: <http://znc.com.ua/ukr/news/2009/20090123ethic.php>

27. Про Академію правових наук України: Указ Президента України від 23 липня 1993 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>

28. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 24.07.1971 р. (Паризький акт від 24 липня 1971 року, змінений 2 жовтня 1979 року, дата приєднання України 31 травня 1995 року, дата набрання чинності для України 25 жовтня 1995 року). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_051.

29. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року (Женева, 6 вересня 1952 року, дата набрання чинності для України 17 січня 1994 року). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_052

30. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. ВРУ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
31. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. ВРУ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
32. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.93 № 3792-XII. ВРУ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
33. Цивільний кодекс України від 16.01.03 № 435-IV ВРУ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Основний

34. Інноваційні наукові дослідження: теорія, методологія, практика: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 23–24 лютого 2018 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. – Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2018. – 232 с.
35. Адміністративно-правове забезпечення управління у сфері науки: підручник: за заг. ред. д.ю.н., проф. Коломоєць Т.О. Вид. друге, доповн. та переробл. – Київ: «Істина», 2018. – 145 с.
36. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студ., курсантів, аспірантів та ад'юнктів / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
37. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень: навч. Посіб. / М.В. Корягін, М.Ю. Чік. – К.: Алерта, 2014. – 622 с.
38. Основи наукових досліджень : навч. підруч. / [В.І. Саюк та ін. ; за ред. В.І. Саюк, Є.Р. Чернишової] ; Нац. акад. пед. наук України, Ун-т менедж. освіти. - К. : Педагогічна думка, 2012. - 143 с.
39. *Інтелектуальна власність: Навчальний посібник / за ред. О.В. Нестерцової-Собакарь. Київ: Дніпро, 2018. 140 с.*

Додатковий

40. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень : підручник / М.Т. Білуха. – Київ : АБУ, 2002. – 480 с.
41. Баранова Ю. О. Методологічні правила порівняльно-правових досліджень дис. ... к-та юр. наук : 12.00.01 Національний Університет «Одеська Юридична Академія». – Одеса, 2015. – 336 с.
42. Козюбра М. Методологія правознавства і методологія права: співвідношення понять та їх особливості Право України, 2014 № 1. С.22-33
43. Кельман М. Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрямки розвитку М. Психологія і суспільство, 2015. №4 . С. 33–48
44. Гарасим П.М. Методологія та методика економічних досліджень / П.М. Гарасим, Г.П. Журавель, П.Я. Хомин – Тернопіль : Вид. «Астон», 2006. – 414 с.
45. Грант Р. Современный стратегический анализ / пер. с англ. / Роберт Грант. – М. – Киев – Минск, Изд. «Питер», 2008. – 382 с.
46. Колесников О. Основи наукових досліджень / Ю. Колесников. – Київ : Центр навч. літ., 2011. – 144 с.
47. Комплексна експертиза дисертаційних робіт: економічні спеціальності / укладачі М.О. Загорський, В.С. Тищенко, С.М. Шкарлет. – Харків : ІНЖЕК»,

2012. – 120 с.

48. Лукашевич В. Основы методологии научных исследований / В. Лукашевич. – Мн. : Элайда, 2011. – 224 с.
49. Пономаренко Л. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня : методичні поради / Л. Пономаренко. – Київ : Ред. «Бюллетеня Вищої атестаційної комісії України», Толока, 2010 – 80 с.
50. Як правильно оформити дисертацію та документи атестаційної справи / упор. Л. Мирошниченко. – Київ : Толока, 2012. 56 с.
51. Гарасим П.М. Методологія та методика економічних досліджень / П.М. Гарасим, Г.П. Журавель, П.Я. Хомин – Тернопіль : Вид. «Астон», 2006. – 414 с.
52. Грант Р. Современный стратегический анализ / пер.с англ. / Роберт Грант. – М. – Киев – Минск, Изд. «Питер», 2008. – 382 с.
53. Колесников О. Основы научных исследований / Ю. Колесников. – Київ : Центр навч. літ., 2011. – 144 с.
54. Комплексна експертиза дисертаційних робіт: економічні спеціальності / укладачі М.О. Загорський, В.С. Тищенко, С.М. Шкарлет. – Харків : ІНЖЕК», 2012. – 120 с.
55. Стефанчук Р. О. Компенсація моральної шкоди як спосіб захисту особистих немайнових прав: проблеми та шляхи вирішення / Р. О. Стефанчук // Університетські наукові записки. Хмельницький, 2007. No1 (21). С. 67–83
56. Стефанчук Р. О. Спеціальні способи захисту особистих немайнових прав фізичних осіб у цивільному законодавстві України / Р. О. Стефанчук // Правова держава. Київ, 2007. Вип. 18. С. 337–345.

Internet-ресурси

57. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт : Законодавство України. URL:<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/index/>
58. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт : Законотворча діяльність Верховної Ради України : Законопроекти : Пошук за реквізитами. URL:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc2.
59. Президент України : офіційне інтернет-представництво : Офіційні документи URL:<http://www.president.gov.ua/documents/>.
60. Урядовий портал : єдиний веб-портал виконавчої влади України : Нормативно-правова база : База документів : Пошук документів за реквізитами. URL:<http://www.kmu.gov.ua/control/npd/search>.
61. Офіційний вісник України : Єдине повне офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України. URL:<http://ovu.com.ua/>.
62. Ліга:Закон : правовий портал : он-лайн сервіси : Законодавство. URL: : <http://www.ligazakon.ua/>
63. Національний офіс інтелектуальної власності URL:<http://nipo.gov.ua>
64. ДО «Українське агентство з авторських та суміжних прав» URL:<http://uacrr.org>
65. Словник термінів інтелектуальної власності URL:<https://smithhopen.com/resources/glossary-of-intellectual-property-terms/>

* Курсивом виділені джерела, що є у бібліотеці КНТЕУ